

A photograph of a forest scene. In the foreground, there is a large pile of cut logs on the ground. The background shows a dense forest with many trees and green foliage. The image is partially covered by a red rectangle containing text and a yellow rectangle to its left.

**Evaluatie Uitvoering
Strategisch Bosbeleid
2022-juli 2024**

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Recente ontwikkelingen binnen het Strategisch Bosbeleid	5
2.1	Ontwikkelingen in het kader van het UPLG	6
2.1.1	Veranderende en nieuwe opgaven voor het Strategisch Bosbeleid	6
2.1.2	Vergroting opgave groenblauwe dooradering	6
2.2	De definitie van nieuw bos	7
2.3	Natuurbrandpreventie	7
3	Resultaten	8
3.1	Meer bos en bomen	9
3.1.1	Meer bos en bomen in het NNN-zoekgebied	9
3.1.2	Meer bos en bomen door boscompensatie Natura 2000	9
3.1.3	Meer bos en bomen in het landelijk gebied	9
3.1.4	Meer bos en bomen met agroforestry	9
3.1.5	Meer bos en bomen buiten het NNN	10
3.1.6	Bomenuitdeeldagen	11
3.2	Vitaal bos	11
3.2.1	Verhogen aandeel natuurbos	11
3.2.2	Revitalisering van bestaand bos	11
3.2.3	Natuurbrandbeheersing	12
3.2.4	Motie rewilding	12
3.3	Bescherming van bos	13
3.3.1	Bescherming van bosareaal	13
3.3.2	Waardevolle houtopstanden	13
3.3.3	Natuurbegraven	13
3.4	Gebruik van het bos	13
3.4.1	Recreatie	13
3.4.2	Houtoogst	13
4	Conclusies en aanbevelingen	14
4.1	Algemene aanbevelingen	15
4.2	Meer bos en bomen	16
4.3	Vitaal bos	17
4.4	Bescherming van bos	17
4.5	Gebruik van het bos	17
5	Financiering	18

1

Inleiding

In het Klimaatakkoord (2019) is afgesproken dat er 10% meer bos komt in Nederland. Dit heeft het Rijk samen met de provincies nader uitgewerkt in de [landelijke Bossenstrategie “Bos voor de toekomst” \(2020\)](#). Vervolgens hebben de Provinciale Staten van Utrecht op 11 mei 2022 het Strategisch Bosbeleid vastgesteld met als overkoepelende visie ‘Meer, vitaal, toekomstbestendig, beschermd en maatschappelijk gewaardeerd bos’. Het Strategisch Bosbeleid gaat over de volgende thema’s:

- meer bos en bomen. Onder andere door meer vlakdekkend bos, meer groene dooradering, meer agroforestry, meer bos rond stad en dorp en de bomenuitdeeldagen
- vitaal bos
- bescherming van bos
- gebruik van bos (recreatie en houtoogst).

In het Strategisch Bosbeleid is vastgelegd om in 2024 de uitvoering van het strategisch bosbeleid te evalueren en een uitvoeringsprogramma op te stellen met bijbehorende meerjarenbegroting.

In de evaluatie die u nu in handen heeft worden eerst een aantal overkoepelende ontwikkelingen belicht die van invloed zijn op het beleidskader en de voortgang van de uitvoering van het Strategisch Bosbeleid, zoals de ontwikkelingen rondom het Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG). Vervolgens wordt per thema de voortgang van de uitvoeringsmaatregelen toegelicht. Voor alle thema’s en uitvoeringsmaatregelen geldt een peildatum van 1 juli 2024.

Aan de hand van de ontwikkelingen van de afgelopen twee jaar en de voortgang van de uitvoeringsmaatregelen, kijken we ook vooruit met de aanbevelingen die voortkomen uit deze evaluatie om de uitvoering van het strategisch bosbeleid nog beter en sneller vorm te geven. De belangrijkste aanbeveling is het opstellen van

Elzenhakhout op Groot Zandbrink

een uitvoeringsagenda met de uitvoeringsmaatregelen waar de komende jaren aan gewerkt kan worden. Bij het opstellen van de uitvoeringsagenda dienen relevante stakeholders te worden betrokken.

2

Recente ontwikkelingen binnen het Strategisch Bosbeleid

2.1 Ontwikkelingen in het kader van het UPLG

2.1.1 Veranderende en nieuwe opgaven voor het Strategisch Bosbeleid

Hoewel het Rijk onlangs heeft aangegeven te stoppen met het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG), blijven de nationale en internationale doelen staan. We blijven als provincie Utrecht vooralsnog werken aan deze doelen, zoals opgenomen in de Kaderstellende Notitie voor het UPLG (besluit Provinciale Staten Utrecht juni 2024), waaronder de doelen voor het Strategisch Bosbeleid:

- 1500 hectare meer bos en bomen in 2030;
- revitalisering van bestaande bossen, waaronder natuurbrandbeheersing;
- bescherming van bos;
- gebruik van bos;
- 5% groenblauwe dooradering in 2030, en 10% groenblauwe dooradering in 2050 en;
- realisatie van de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR) opgaven voor bos.

De Kaderstellende Notitie voor het UPLG (besluit Provinciale Staten Utrecht juni 2024) wijkt op onderdelen inhoudelijk af van het Utrechtse Strategisch Bosbeleid. Uit de nadere uitwerking van de VHR-doelen uit de kaderstellende notitie UPLG blijkt het volgende:

1. De doelen voor het aanleggen van 1.500 hectare (ha) meer bos en het revitaliseren van bestaand bos zijn dezelfde als die uit het Strategisch Bosbeleid. Zowel het concept UPLG als ook de VHR-opgave hebben een andere eindtermijn dan het Strategisch Bosbeleid (2030 in plaats van 2040).
2. In het Strategisch Bosbeleid is alleen de groene dooradering meegenomen (120 ha voor kleine landschapselementen ten behoeve van de 1.500 ha meer bos), terwijl de 10% groenblauwe dooradering uit

Bos in een duinlandschap

- de kaderstellende notitie UPLG óók over de (nieuwe) blauwe dooradering gaat en de 10% veel meer hectares betreft dan de 120 ha uit het Strategisch Bosbeleid (een eerste indicatie komt uit op een restopgave van circa 5.000 ha groenblauwe dooradering).
3. Er is landelijk een uitwerking gemaakt van de VHR-opgave per provincie. Een aantal hectares van deze VHR-opgave betreft bos, zoals 'rivier- en beek-begeleidend bos'. Deze provinciale doorvertaling is nieuw en had daarmee nog geen plek in het Strategisch Bosbeleid.

2.1.2 Vergroting opgave groenblauwe dooradering

In het Strategisch Bosbeleid is als doel opgenomen om 120 hectare groene dooradering aan te leggen in de vorm van kleine landschapselementen zoals houtwallen, elzensingels, knobomenrijen en bosjes. Met de komst van het UPLG is dit doel vergroot naar 10% groenblauwe dooradering van het landelijk gebied. In de Kaderstellende Notitie UPLG is het doel voor groenblauwe dooradering opgenomen, 5% in 2030 en 10% in 2050.

De opgave voor 10% groenblauwe dooradering kan voor een deel bereikt worden door het beheer van oevers, perceelranden en bermen anders te doen, met meer aandacht voor soorten. Dit kan door uitbreiding van het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) en het ecologisch beheren van dijken en wegbermen. Het andere deel van groenblauwe dooradering kan worden ingevuld met zowel inrichting voor blauwe dooradering, denk aan natuurvriendelijk beheer van onder andere watergangen, en inrichting van groene dooradering, de kleine opgaande landschapselementen. Voor de inrichting van groene en blauwe dooradering is voor de jaren 2025-2028 een programmering opgenomen, die deels met middelen vanuit het Strategisch Bosbeleid wordt gefinancierd. Meer informatie hierover is terug te vinden onder hoofdstuk 3.1.3.

De VHR-opgave is nog groter dan de hierboven genoemde 10%. Wanneer we de 10% groenblauwe dooradering hebben gerealiseerd, zal ook een fors deel van de VHR-opgave daarmee zijn ingevuld. In het Concept UPLG staat bij provinciale doelen: indicatief 2.760 (2030) tot 9.200 (2050) extra hectare groenblauwe dooradering. Voor het Concept UPLG is een schatting gemaakt van benodigde middelen voor de realisatie van 10% groenblauwe dooradering. Daarbij zijn we uitgegaan van

het brede begrip voor groenblauwe dooradering, dat wil zeggen: inclusief ecologisch beheerde bermen en sloten. De ambitie van het UPLG komt neer op in totaal circa 8.000 ha groenblauwe dooradering. Op basis van de huidige gegevens is de inschatting dat ca 3% groenblauwe dooradering al aanwezig is. Dit betekent dat er in totaal nog circa 5.500 ha groenblauwe dooradering gerealiseerd moet worden. Voor het deel van de gehele opgave van circa 7% dat nog moet worden ingericht is nog geen zicht op financiering.

2.2 De definitie van nieuw bos

In het Strategisch Bosbeleid van de provincie Utrecht telt elke boom mee voor de ambitie om 1500 ha meer bos te realiseren. In de landelijke bossenstrategie is er echter geen eenduidige definitie gebruikt voor bos. Ook bos buiten NNN, agroforestry en groenblauwe dooradering zijn opgenomen als kansen voor nieuw bos. Zo zijn deze categorieën ook opgenomen in het Strategisch Bosbeleid, net als de losse bomen die worden uitgedeeld bij de bomenuitdeeldagen. Echter wordt nu in de landelijke rapportages over de bossenstrategie vastgehouden aan de definitie van

bos die LULUCF hanteert: het bosperceel is ten minste 0,5 ha groot en ten minste 30 meter breed. LULUCF (Land-Use, Land-Use Change and Forestry) is een onderdeel van het Klimaatbeleid van de EU. Ook losse bomen vallen buiten de definitie van het LULUCF. Dit betekent dat het huidige Strategisch Bosbeleid alleen voor bos binnen NNN en bos rondom steden en dorpen (in totaal 1.080 ha) kan bijdragen aan de doelen van de landelijke bossenstrategie. De definitiekwestie wordt door provincies onder de aandacht gebracht bij het Rijk. Binnen de provincie Utrecht telt iedere boom die wordt geplant mee aan de doelstelling om 1.500 hectare bos te realiseren, zoals opgenomen in het Strategisch Bosbeleid.

2.3 Natuurbrandpreventie

Door de klimaatverandering neemt het risico op natuurbranden toe. Daarom is dit thema zowel landelijk als regionaal prominenter op de politieke agenda gekomen. Als provincie werken we inmiddels nauw samen met de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) en de negen gemeenten en terreineigenaren op de Utrechtse Heuvelrug. Zie verder onder paragraaf 3.2.3.

3

Resultaten

3.1 Meer bos en bomen

In het Strategisch Bosbeleid is de ambitie opgenomen om tot 2040 1.000 hectare bos in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en de Groene Contour te realiseren. Buiten het NNN hebben we de ambitie om 500 hectare nieuw bos te realiseren. Deze ambitie is vervolgens weer opgedeeld in verschillende categorieën. Tabel 1 geeft een overzicht weer van de ambitie en gerealiseerde ha tot 31-12-2023 voor de verschillende categorieën.

3.1.1 Meer bos en bomen in het NNN-zoekgebied

Er zijn nog relatief weinig hectares bos in het NNN-zoekgebied gerealiseerd. Dat komt enerzijds doordat realisatie van het NNN in de volle breedte moeizaam verloopt. Daarnaast hebben de projecten vaak een lange doorlooptijd. De opdracht voor het realiseren van bos binnen het NNN wordt uitgevoerd door het team Uitvoering Landelijk Gebied (ULG). Van deze opdracht zit 42,5 ha in de planvormende fase. De opdracht is in samenwerking tussen het team Natuur en Landbouw en team ULG opgesteld. Voor het realiseren van bos binnen het NNN zijn zowel voor de afwaardering van de gronden als voor het beheer voldoende financiële middelen. De prioriteit voor het realiseren van natuur ligt binnen het NNN voornamelijk bij het realiseren van andere natuurtypes, voornamelijk de korte (vaak zeldzame) vegetatietypen. Om de natuurtypen voor bos een hogere prioriteit te geven in het kader van het Strategisch Bosbeleid, is de prioritering van bos in het Natuurbeheerplan 2025 voor een aantal gebieden verhoogd. Op deze manier wordt bos eerder meegenomen in ecologische advisering en planvorming.

3.1.2 Meer bos en bomen door boscompensatie Natura 2000

Om bijzondere natuurwaarden te herstellen en te realiseren is het soms noodzakelijk om in Natura 2000-gebieden bos om te zetten naar andere typen

Tabel 1: overzicht van gerealiseerde hectares met categorieën nieuw bos.

Categorieën Realisatie nieuw bos	Ambitie 2040	2023 Geprogrammeerd	2023 Gerealiseerd
Nog te realiseren NNN	250	20	16
Bestaande natuurgebieden van het NNN (omvorming)	180	15	8
Agrarisch gebied binnen het NNN	70	8	0
Groene Contour via het Instrumentenkader uitvoering Groene contour	250	20	0
Groene Contour overig	198	15	0
Boscompensatie Natura 2000	52	7	0
Aanleg nieuwe kleine landschapselementen	120	14	17
Voedselbos	75	2	2
Agroforestry	225	80	40
Rondom steden en dorpen	80	5	12
In steden en dorpen	p.m.	p.m.	
Totaal	1500	186	95

natuur. Hoewel er op dit moment nog een ontheffing van de herplantplicht geldt voor ontbossing in het kader van Natura 2000, is in het strategisch bosbeleid de ambitie opgenomen om 52 ha ontbossing te compenseren. Voor de realisatie van deze 52 ha is opdracht gegeven aan de provinciale natuurcompensatiebank. Voor 30 ha is er een concrete locatie op het oog, namelijk het IJsselbos bij IJsselstein. In 2025 wordt verder geïnventariseerd of er nog meer kansen liggen in het gebied rondom het IJsselbos voor boscompensatie Natura 2000 of bosrealisatie in het NNN.

3.1.3 Meer bos en bomen in het landelijk gebied

In het kader van het Strategisch Bosbeleid wordt gewerkt aan de realisatie van houtige kleine landschapselementen (KLE), ook wel groene dooradering genoemd. De realisatie verloopt via twee sporen: aanleg en herstel van KLE (inrichting) en aanleg van KLE inclusief afwaardering (inrichting + afwaardering). Voor het laatste spoor is een nieuwe subsidieregeling opengesteld in

juni 2024 om de aanleg van KLE inclusief afwaardering te stimuleren onder agrariërs. Het eerste spoor verloopt via het Platform KLE (zie kader volgende pagina).

Daarnaast is er veel energie gestoken in de opgave groenblauwe dooradering die voortkomt uit het UPLG. Er zijn analyses opgesteld om te bepalen hoeveel groenblauwe dooradering er al is in het landelijk gebied van de provincie en in een aantal deelgebieden zijn projecten gestart om de opgave voor 10% groenblauwe dooradering nader te concretiseren: wat betekent de opgave in een specifiek gebied voor zowel blauwe als groene dooradering, welke elementen passen daarbij en waar liggen de kansen? Ook draagvlak komt hierin nadrukkelijk aan de orde.

3.1.4 Meer bos en bomen met agroforestry

In 2022 is de ambitie om 40 ha agroforestry te realiseren nog niet gehaald omdat er nog geen instrumentarium beschikbaar was. Daarom is in 2022 de subsidieregeling

aanplant noot- en fruitbomen ontwikkeld en opengesteld. Dankzij deze subsidie is in 2023 40 ha agroforestry gesubsidieerd. De verwachting is dan ook dat de programmering uit het Strategisch Bosbeleid van 9 ha agroforestry per jaar van 2024 t/m 2027 behaald gaat worden.

De afgelopen jaren heeft agroforestry veel aandacht gekregen. Sinds de vaststelling van het Strategisch Bosbeleid is eraan gewerkt om knelpunten in de praktijk inzichtelijk te maken en deze waar mogelijk op te lossen, om kennis op te doen en te delen. Zo is agroforestry - en voedselbossen als onderdeel daarvan opgenomen in de [aangepaste beleidsregels natuur en landschap 2024](#) (BNL). Hierdoor is het mogelijk om onder bepaalde voorwaarden een ontheffing aan te vragen van de herplantplicht (artikel 5.6, lid 2, BNL).

De herplantplicht werd door agrariërs namelijk ervaren als een groot obstakel om te starten met agroforestry of een voedselbos. De reden hiervoor is dat wanneer bomen eenmaal zijn geplant, deze onder 'natuur' kunnen vallen en niet meer gekapt mogen worden zonder te worden herplant. De verwachting is dat de aangepaste regelgeving gaat zorgen voor meer animo voor agroforestry projecten. Het inpassen van agroforestry in het landschap is een uitdaging, omdat agrarische gronden vaak een bestemming van 'open landschap' hebben, gebaseerd op het jarenlange gebruik als gras- of maïsland. Hierdoor lopen sommige goede initiatieven, zoals voedselbossen, vast. Agroforestry en voedselbossen dragen bij aan de realisatie van groenblauwe dooradering en kunnen als middel ingezet worden in het realiseren van groene dooradering.

In 2024 is het Utrechts Netwerk Agroforestry opgericht. Hierin kunnen provincie, agrariërs, gemeenten en waterschappen samenwerken. Het netwerk moet ervoor zorgen dat agrariërs gestimuleerd worden om agro-

Platform kleine landschapselementen wordt Platform groenblauwe dooradering

Het Platform KLE van de provincie Utrecht bestaat sinds 2017 en is uitgegroeid van 9 partijen in 2017 naar 23 partijen in 2021. Deze 23 partijen hebben een Samenwerkingsovereenkomst ondertekend op 3 november 2021, voor de periode 2022-2024. In de periode 2022 tot begin 2024 is het platform nog verder gegroeid naar 26 partijen, bestaande uit 19 gemeenten, 4 agrarische collectieven, Landschap Erfgoed Utrecht (LEU), Utrechts Particulier Grondbezit (UPG) en de provincie. De provincie is voorzitter van het platform en organiseert samen met de partners onder andere jaarlijks drie bijeenkomsten, waarbij praktijkervaringen en nieuwe ontwikkelingen worden uitgewisseld en afspraken worden gemaakt over de inzet van subsidies. Recent is een nieuwe Samenwerkingsovereenkomst voor de periode 2025-2028 ondertekend, waarbij ook twee waterschappen, het agrarisch collectief Eemland en drie nieuwe gemeenten zich hebben aangesloten. Het Platform KLE krijgt dan vanaf 1 januari 2025 een nieuwe naam: Platform Groenblauwe dooradering. De verwachting is dat het platform ook een belangrijke rol zal spelen bij de realisatie van de UPLG-opgave voor groenblauwe dooradering: er is immers al veel kennis en een uitgebreid netwerk aanwezig.

forestry en voedselbossen te realiseren. Daarnaast fungeert het netwerk als platform voor kennisdeling. Op dit moment fungeert de provincie Utrecht als opdrachtgever. Het is de wens van de samenwerkende partijen om het Agroforestry Netwerk Utrecht vanaf 2025 voort te zetten als zelfstandige organisatie.

3.1.5 Meer bos en bomen buiten het NNN

De ambitie voor bos in het landelijk gebied bestaat onder andere uit kleine landschapselementen (120 ha) en agroforestry (300 ha) die in de voorgaande paragrafen zijn besproken. Voor de overige 80 ha wordt met name ingezet op recreatiebos rondom steden en dorpen en particuliere grondeigenaren die bos willen realiseren. Voor recreatiebossen rondom steden en dorpen wordt voornamelijk samengewerkt met Groen Groeit Mee (GGM). GGM is de in de omgevingsverordening opgenomen afspraak dat we bij alle ruimtelijke plannen en gebiedsontwikkelingen, de groenontwikkeling-evenwichtigen volwaardig meenemen. GGM werkt met een aantal voorbeeldgebieden waarbij de opties voor de realisatie van nieuw bos in kaart zijn gebracht. Eén van

de voorbeeldgebieden is de Hollandse IJssel, waar het eerdergenoemde IJsselbos gerealiseerd wordt. Andere voorbeeldgebieden zijn de Roode Haan bij Veenendaal en het 'Kromme Rijn Linie Landschap', tussen Houten, Odijk en Bunnik. Ook hier wordt in 2025 gewerkt aan een concrete kans om 11 hectare nieuw bos te realiseren, en mogelijk meer. In het kader van het Concept UPLG werken het Strategisch Bosbeleid en GGM samen aan het Maatregelpakket 1 'Groenblauwe linten en scheggen en boerensloten'. Dit pakket valt samen met een aantal GGM-voorbeeldgebieden en focust zich primair op het realiseren van groenblauwe dooradering door het landelijk gebied en tussen stad en land, met daarnaast ook het realiseren van hectares nieuw bos buiten het NNN. In maatregelpakket is op dit moment 81 ha bos geprogrammeerd en 53,3 ha groenblauwe dooradering. 60,4 ha nieuwe natuur kan daarnaast ook deels ingevuld worden met nieuw bos.

Om bosuitbreiding buiten het NNN te stimuleren is in juli 2024 de subsidieregeling voor bos buiten NNN opengesteld, onder het Subsiestelsel Kwaliteitsimpuls

Natuur en Landschap (SKNL). De eerste openstelling in 2024 heeft nog geen subsidieaanvragen van concrete initiatiefnemers opgeleverd. In 2025 verwachten we 10 ha nieuw bos buiten het NNN te realiseren. Op basis van de ervaringen van de eerste twee openstellingen, wordt de subsidieregeling ook in de komende jaren opengesteld.

3.1.6 Bomenuitdeeldagen

Provinciale Staten namen eind 2019 een motie aan met daarin de oproep tot het planten van 600.000 bomen in vier jaar tijd. Sindsdien is hier in het Bomen Actieplan door LEU en Natuur en Milieufederatie Utrecht (NMU) veel energie gestoken. Zo zijn de bomenuitdeeldagen een drijvende kracht geweest achter het halen van de 600.000 bomen. In totaal zijn er 326.000 bomen uitgedeeld met partijen, zoals Meer Bomen Nu, Plan Boom, Stukje Natuur, Bosgroepen en Utrechts Particulier Grondbezit. De overige bomen zijn geplant in provinciale uitvoeringsprojecten of door derde partijen. Op 7 maart 2024 is door gedeputeerde Sterk, samen met LEU en NMU, de 600.000ste boom geplant.

In het coalitieakkoord 2023-2027 is de ambitie opgenomen om tijdens deze periode 700.000 bomen te planten. De bomenuitdeeldagen zijn een laagdrempelige methode om burgers te betrekken bij de vergroening van de provincie. Hierbij is kennisdeling de belangrijkste doelstelling. Bij de uitdeeldagen wordt aandacht besteed aan de herkomst van het plantmateriaal en de kwaliteit van de aanplantmethode. Voor de monitoring van de uitdeeldagen blijft het lastig om een volledig beeld te geven van nieuwe aanplantlocaties. Vanwege AVG-regelgeving kunnen burgers niet worden verplicht locatiegegevens te delen. Juist doordat bomen niet geregistreerd hoeven worden, is het laagdrempelig om een boom op te halen en aan te planten. Daarbij mag verondersteld worden dat de boom ook met aandacht wordt aangeplant. Bij de komende uitdeeldagen wordt er

extra aandacht besteed aan het delen van kennis over de juiste aanplantmethode om te zorgen dat zoveel mogelijk bomen aanslaan. De succesvolle samenwerking met de partijen die de bomenuitdeeldagen de afgelopen jaren hebben georganiseerd, LEU, NMU, en Urgenda, wordt doorgezet. De gezamenlijke ambitie voor de uitdeeldagen is 350.000 bomen in 3 jaar tijd. De uitvoering hiervan is begin 2025 verder uitgewerkt in een nieuw provinciaal bomenplan.

3.2 Vitaal bos

3.2.1 Verhogen aandeel natuurbos

Het doel is om het areaal natuurbos van 39% naar 50% te verhogen in 2040. Hiervoor wordt ingezet op het omvormen van bestaand bos naar natuurbos voor het behoud en het versterken van de biodiversiteit van bestaand bos. In 2022 is het aantal hectares natuurbos toegenomen met 563 ha ten opzichte van 2021. De grote toename wordt verklaard doordat essenhak hout door essentaksterfte is gewijzigd van natuurbeheertype, en doordat terreinbeheerders percelen hebben gewijzigd van natuurbeheertype naar natuurbos. In 2023 is het aandeel natuurbos toegenomen met 90 ha. Met de benoemde stijging bestaat momenteel 42,4% van de bestaande bossen uit natuurbos. De cijfers voor 2024 zijn nog niet beschikbaar.

3.2.2 Revitalisering van bestaand bos

Een vitaal bos is een weerbaar, veerkrachtig en toekomstbestendig bos: biodivers in bodem, flora en fauna, en bestand tegen invloeden van buitenaf, zoals droogte, hogere stikstofdepositie en recreatiedruk. Maatregelen voor een vitaler bos richten zich op:

- het versterken van de biodiversiteit door de samenstelling van het bos actief te veranderen.
- zorgen dat het bos minder last heeft van de externe invloeden (mitigatie) door bijvoorbeeld de kans op

bosbranden te verkleinen, verzuring tegen te gaan en recreanten te verspreiden.

- zorgen dat het bos beter om kan gaan met de externe invloeden (adaptatie) door bijvoorbeeld te onderzoeken of er andere soorten bomen geplant kunnen worden.

In het eerste jaar na vaststelling van het Strategisch Bosbeleid zijn er een paar grote stappen gezet op het gebied van revitalisering van bestaand bos. Voor het concept UPLG is een plan voor vitaal bos opgesteld met daarin een aantal maatregelen uit het Strategisch Bosbeleid met een kostenraming. Ook heeft Stichting Probos op basis van gegevens uit de Nationale Bossen-inventarisatie de kwaliteit van de bestaande bossen inzichtelijk gemaakt. Uit gesprekken met terrein-beherende organisaties bleek er urgentie voor een bodemonderzoek en meer inzicht in welke maatregelen op welke locatie de kwaliteit van het bos kunnen verbeteren. Vanuit natuurorganisaties kwam deze vraag al eerder.

Op dit moment wordt uitgewerkt hoe een bodemmeetnet op de Utrechtse Heuvelrug voor globale inzichten eruit kan zien. Daarnaast is in 2024 een onderzoek opgeleverd dat Bosgroep Midden Nederland en Stichting Probos in opdracht van de provincie hebben uitgevoerd naar de revitaliseringsopgave voor de Utrechtse Heuvelrug. Dit onderzoek is ingegaan op de noodzakelijke maatregelen en bijbehorende kosten. De basis van het onderzoek betreft een analyse van kwaliteit van de bestaande bossen op basis van bestaande monitoring. Deze monitoringspunten, bijna 1.500 over de gehele Heuvelrug, zijn geanalyseerd op een aantal vitaliteitsindicatoren zoals menging, dood hout, aantal dikke bomen, verjonging, etc. Uit de analyse blijkt dat veel indicatoren onder de daarvoor opgestelde streefwaarden uitkomen. Op basis van de uitkomsten van de analyse zijn maatregelen beschreven

die nodig zijn om toe te werken naar een vitaler bos. De maatregelen betreffen 'toedienen bufferende stoffen' 'bosstructuurimpuls' door bijvoorbeeld strooiselrijke soorten vrij te zetten, aanwijzen van netwerken van oude, aftakelende en dode bomen netwerk, en aanplant strooiselrijke soorten. De kosten vallen met een minimale en maximale variant binnen de bandbreedte van 16 en 29 miljoen euro. Deze kosten geven een eerste indicatie welke inspanningen nodig zijn om de bestaande bossen die lijden onder versnelde bodemverzuring door stikstofdepositie en droogte door klimaatverandering te herstellen.

Pilot klimaatslim bosbeheer

In 2024 is een pilot gestart naar hoe revitaliseringsmaatregelen uitpakken in de praktijk. Staatsbosbeheer en de Bosgroep Midden Nederland hebben hiervoor het initiatief genomen, met cofinanciering van de provincie. Hiervoor is in totaal 58 ha bestaand bos, waarvan een groot deel bij Austerlitz, geselecteerd. In deze bossen worden de komende zeven jaar maatregelen uitgevoerd en gemonitord, zoals *bostracking*. Bostracken is het inventariseren, in kaart brengen en markeren van elementen in een bos voor de beheer-planning en uitvoering met bijzondere aandacht voor klimaatslim bosbeheer en natuurwaarden. Ook worden nieuwe boomsoorten aangeplant en bufferstoffen toegediend om de bodemverzuring tegen te gaan. De voortgang hiervan zal ook dienen als inspiratie voor andere bouseigenaren op de Utrechtse Heuvelrug.

Voor de langjarige financiering van revitalisering van bos wordt een beroep gedaan op meerdere financieringsbronnen, zoals een bijdrage uit het SPUK-programma natuur. Ook wordt er gekeken naar financiering vanuit bestaande provinciale middelen, zoals middelen voor kwaliteitsverbetering van bestaande natuurterreinen via de SKNL of middelen vanuit de Reserve Landelijk Gebied Bestemmingsreserve Strategisch Bosbeleid

om revitaliseringsmaatregelen te financieren. Ook het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB) komt mogelijk in beeld voor een bijdrage. Echter wordt er eerst een beroep gedaan op Rijksmiddelen, zoals de mogelijk toegekende SPUK-middelen.

Daarnaast zijn we eind 2023 begonnen met de voorbereiding van een onderzoek naar de natuurkwaliteit van de Utrechtse Heuvelrug. Met dit onderzoek komen de trends van een aantal belangrijke soorten in beeld, zoals habitatrichtlijnsoorten. Met dit onderzoek in combinatie met alle andere gegevens die al bekend zijn, ontstaat een goed beeld van de natuurkwaliteit van de Heuvelrug, en daarmee de opgave voor de komende periode. Voor dit onderzoek is de bovengenoemde verkenning van de Bosgroepen en Probos belangrijke input.

In 2025 wordt gestart met een verbetering van de aanpak van faunabeheer en wildschade. Er zijn al gesprekken opgestart met onder andere de wildbeheereenheden en de Faunabeheer Eenheid over graasdrukmonitoring naar voorbeeld van de Veluwe. De verwachting is dat er in 2025 gestart kan worden met monitoring op nog beperkte schaal. In het Omgevingsplan Faunabeheer is dit als actie opgenomen.

3.2.3 Natuurbrandbeheersing

De verkenning naar de rol van de provincie bij natuurbrandbeheersing is afgerond met de notitie 'Rolbepaling provincie Utrecht bij natuurbrandbeheersing', die op 24 oktober 2023 in Gedeputeerde Staten is gebracht (UTSP-1081408815-7731) en in maart 2024 via een Statenbrief met Provinciale Staten is gedeeld. De conclusie was dat de provincie vooralsnog (zolang er op landelijk niveau nog discussie plaatsvindt over de rol van provincies bij natuurbrandbeheersing) in samenwerking met andere partijen een actieve rol pakt voor natuurbrandbeheersing. De belangrijkste stap die is gezet is het samen met de VRU vormgeven van

een gezamenlijke aanpak natuurbrandbeheersing op de Utrechtse Heuvelrug. Er wordt samengewerkt in een Stuurgroep respectievelijk ambtelijke Regiegroep natuurbrandbeheersing, waarin ook de negen gemeenten op de Utrechtse Heuvelrug en de terreinbeheerders (Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Utrechts Landschap en het UPG) zijn vertegenwoordigd.

De gezamenlijke aanpak kent drie sporen:

- het realiseren van een hoofdcompartimentering op de Utrechtse Heuvelrug, met compartimentsgrenzen die zo zijn ingericht en in stand worden gehouden dat een brand daar idealiter vertraagd of gestopt kan worden; dit spoor wordt getrokken door de provincie Utrecht;
- een gebiedsgerichte aanpak van de meest risicovolle locaties op de Utrechtse Heuvelrug; dit spoor wordt getrokken door gemeenten en VRU;
- gezamenlijke risicocommunicatie, dit spoor wordt ook getrokken door gemeenten en VRU.

Om tot een hoofdcompartimentering te komen, hebben we opdracht verstrekt aan een extern bureau om met een breed gedragen en realistisch voorstel voor compartimentsgrenzen te komen, met als vertrekpunt de grote infrastructuurlijnen. Via een Klanbordgroep zijn veel partijen bij dit proces betrokken. De planning is dat het gevraagde voorstel begin 2025 gereed is. Daarna volgt de fase van realisatie, die uiteindelijk staat of valt met de afspraken die met alle betrokken eigenaren gemaakt kunnen worden over het nemen van de benodigde maatregelen om de compartimentsgrenzen te realiseren (inrichting) en duurzaam in stand te houden (beheer).

3.2.4 Motie rewilding

Bij de vaststelling van het strategisch bosbeleid is motie 34 'Ruimte voor wild bos' aangenomen. De motie roept op om meer ruimte te geven aan wilde natuur (rewilding) in de provincie Utrecht. Het afgelopen jaar is in beeld gebracht of, en op welke manier, invulling gegeven zou

kunnen worden aan deze motie. Er is gekeken naar de aanpak van rewilding in Gelderland, er zijn gesprekken gevoerd met terreinbeheerders en er is bekeken wat al gebeurt op het gebied van rewilding in de provincie Utrecht. PS wordt in 2025 geïnformeerd over de uitvoering van de motie.

3.3 Bescherming van bos

De ambities voor bescherming van het bos zijn: het bosareaal mag niet kleiner worden maar moet juist toenemen, conform de ambities in de bossenstrategie. Daarnaast richt de bescherming zich specifiek op oude bosgroeiplaatsen, inclusief oude boskernen, waardevolle kleine landschapselementen en cultuurhistorisch waardevolle bossen.

3.3.1 Bescherming van bosareaal

De RUD voert toezicht uit op de herbeplanting na kap van houtopstanden. Bij dit toezicht wordt gebruik gemaakt van remote sensing om dit toezicht zo efficiënt mogelijk uit te kunnen voeren. Meer informatie hierover staat in de [rapportage natuur- en boscompensatie](#). Zoals aangekondigd in het strategisch bosbeleid zijn de regels voor het opleggen van een kapverbod aangepast in de beleidsregels natuur en landschap.

Onderzoek naar de benodigde bescherming van cultuurhistorisch waardevol bos is nog niet opgepakt vanwege capaciteitsgebrek.

Voor andere maatregelen, zoals de compensatieregels voor ontbossing in het kader van Natura 2000 maatregelen, en voor monitoring moet blijvende aandacht

zijn om dit goed te borgen. We zijn in gesprek met het ministerie van LNV over aanpassingen in de landelijke regelgeving.

3.3.2 Waardevolle houtopstanden

Er zijn veel stappen gezet in het aanpassen van de regelgeving rondom de bescherming van waardevolle houtopstanden. Zo is er nu één categorie bos in de omgevingsverordening in plaats van vijf. Ook is er een instructieregel opgenomen in de verordening voor de bescherming van Oude bosgroeiplaatsen, waar ook een handreiking voor gemeenten voor is geschreven. Hierin wordt duidelijk gemaakt hoe de instructieregel moet worden toegepast. Naar aanleiding van onze eerste ervaringen met de kaart beschermde houtopstanden, blijken er nog wel wat fouten in de kaart te zitten. We passen de kaart hierop aan bij de volgende wijziging van de omgevingsverordening.

3.3.3 Natuurbegraven

De verschillende aspecten van het concept natuur-begraven zijn nader verkend, mede tegen de achtergrond van wensen van initiatiefnemers om een natuur-begraafplaats in de provincie Utrecht te realiseren. Het is de bedoeling dat begin 2025 een advies gereed is over de ruimte die we als provincie aan dergelijke initiatieven willen geven.

3.4 Gebruik van het bos

De ambities van het Strategisch Bosbeleid zijn gericht op meer en beter bos. Recreatie en houtoogst dragen hieraan bij, het zijn bijvoorbeeld manieren om bos te financieren en de waarde van natuur te laten zien aan

een groter publiek en hout van dichtbij te halen. Ook is houtoogst tot op zekere hoogte nodig om de kwaliteit van het bos in stand te houden. Tegelijkertijd zijn recreatie en houtoogst ook een bedreiging voor het bos. Recreatie leidt, afhankelijk van het aantal en soort recreanten, tot verstoring van het bosleven. Bijvoorbeeld door geluidsoverlast, afval of buiten de paden lopen. Ook houtoogst kan voor verstoring van de boskwaliteit zorgen wanneer er te veel wordt geoogst of op de verkeerde wijze.

3.4.1 Recreatie

Het blijft belangrijk om een goede balans te vinden tussen de kwaliteit en hoeveelheid bos, en voldoende recreatiegebieden. Bij het opstellen van het Strategisch Bosbeleid is er goed samengewerkt met recreatie. Het toegankelijk houden van natuurgebieden bestond al voor de komst van het Strategisch Bosbeleid en draagt vooral bij aan voldoende recreatiegebieden. Ook wordt er goed samengewerkt met het provinciale programma Groen Groeit Mee, zoals ook eerder genoemd. Dit betekent dat ook vanuit woningbouw wordt gezocht naar mogelijkheden om locaties en financiering te vinden voor de realisatie van natuur. Het onderzoek naar recreatiedruk is begin 2024 uitgevoerd. Er wordt nu bekeken welke vervolgstappen uitgevoerd moeten worden.

3.4.2 Houtoogst

Voor houtoogst geldt dat met de aangescherpte regels in de beleidsregels houtkap (0,5 ha kap in plaats van 3 ha kap) het bos minder wordt verstoord. De houtoogst voor productie en duurzaam gebruik van dit hout is de afgelopen jaren niet gemonitord door het Strategisch Bosbeleid vanwege gebrek aan capaciteit.

4

Conclusies en aanbevelingen

4.1 Algemene aanbevelingen

Algemene aanbevelingen

- Heroverweging van de inzet capaciteit en financiële middelen op basis van uitvoeringsresultaten van afgelopen jaren.
- Intensievere samenwerking met relevante stakeholders voor de uitvoering.
- Voortzetting van de samenwerking met het ministerie van LNV en andere provincies op bredere strategisch onderwerpen zoals de mogelijke herverdeling van hectares nieuw bos.
- Opstellen van een uitvoeringsagenda 2025-2028 met aangescherpte uitvoeringsmaatregelen samen met stakeholders en partners.

Het Strategisch Bosbeleid is een belangrijke verbindende factor tussen diverse thema's die als doel hebben meer en beter bos te realiseren en heeft hierdoor een sterke aanjaagfunctie om bos te realiseren. Kennis over bos en bomen zijn bij elkaar gebracht en bepaalde knelpunten worden gezamenlijk opgepakt. Daarom is het advies om de uitvoering van het Strategisch Bosbeleid in de huidige opzet voort te zetten en waar nodig te verbeteren.

De aandacht die sinds de vaststelling van het Strategisch Bosbeleid is besteed aan de verschillende doelen en ambities van het Strategisch Bosbeleid is verschillend. Dat heeft vooral te maken met capaciteit, beschikbare financiële middelen, borging van het onderwerp in bestaande structuren en de mate waarin het onderwerp binnen de invloedssfeer ligt van het Strategisch Bosbeleid. Zo is de provincie Utrecht al langer bezig met de realisatie van nieuwe natuur waarvoor financiële middelen en subsidies beschikbaar zijn. Hierdoor is er veel aandacht uitgegaan naar de ambitie om het bosareaal te vergroten.

Rij knotwilgen in het veenweidegebied

Voor de bescherming van bos is vooral gekeken naar het aanpassen van de regelgeving omdat de uitvoering hiervan elders (binnen de provincie Utrecht) is belegd, zoals bij vergunningverlening en de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD). Bij het revitaliseren van bos kunnen veel grote stappen gezet worden. Problemen zoals het vinden van beschikbare gronden zijn immers niet aan de orde.

Hier kan echter nog onvoldoende op ingezet worden vanwege beperkte financiële middelen. Voor het gebruik van bos voor recreatie en houtoogst is de minste aandacht geweest. Voor een deel zit er overlap met het realiseren van meer bos en de bescherming van bos. Het gebruik van bos is vooral een resultaat van meer en beter bos.

Het advies is om een onderbouwde afweging te maken voor de verdeling van de inzet van capaciteit en financiële middelen voor de diverse onderwerpen van het Strategisch Bosbeleid. Hierbij is het van belang om de capaciteit en de financiële middelen in te zetten daar waar de grootste winst voor de ambities van het Strategisch Bosbeleid zijn te behalen. Ook is het van belang om beter samen te werken met de relevante stakeholders die nodig zijn voor de uitvoering van de maatregelen in het Strategisch Bosbeleid, zoals terreineigenaren en beheerders, agrarische collectieven en gemeenten.

Na ongeveer twee jaar van uitvoering van het Strategisch Bosbeleid is de constatering dat er meer kansen liggen voor bos buiten het NNN, dan bos binnen het NNN-zoekgebied. De prioriteit die de afgelopen jaren gegeven is aan het realiseren van nieuw bos binnen het NNN kan de uitvoering van het Strategisch Bosbeleid vertragen, doordat het relatief veel inzet vraagt om een klein aantal hectaren bos binnen het NNN te realiseren. Daarom is het van belang om met het ministerie van LNV te verkennen of het mogelijk is om de verdeling van nieuw bos binnen en buiten het NNN aan te passen.

De belangrijkste aanbeveling is het opstellen van een uitvoeringsagenda om de uitvoeringsmaatregelen voor de komende jaren aan te scherpen en aan te vullen. Het is van belang dat de relevante stakeholders en partners worden betrokken bij het opstellen van deze uitvoeringsagenda.

4.2 Meer bos en bomen

Aanbevelingen 'Meer bos en bomen'

- Voortzetting van de platformen Agroforestry Netwerk Utrecht en Groenblauwe Dooradering.
- Voortzetting van subsidieregelingen groene dooradering, agroforestry en bos buiten NNN en doorontwikkeling van instrumentarium.
- Verkenning van de beleidsmatige mogelijkheden voor opgaand groen in relatie tot bestaand beleid.
- Verkenning van versoepeling vergunningsproces en legeskosten met gemeenten.
- Mogelijkheden voor de (1) langdurige financiering van het beheer, (2) financiering van aanleg, en (3) vergroting van capaciteit voor de opgave van 10% groenblauwe dooradering verkennen.
- Betrokkenheid bij uitvoering van de maatregelpakketten UPLG, in het bijzonder maatregelpakket 1.
- Extra aandacht voor omvorming van bestaande natuur van lage kwaliteit naar bos.
- Organisatie van bomenuitdeldagen voortzetten om zo uitvoering te geven aan de ambitie om 700.000 bomen te planten in 2023-2027.

Er is een groeiende interesse in het realiseren van agroforestry, voedselbossen en groenblauwe dooradering. Daarom wordt aanbevolen om de platformen rond beide thema's (Agroforestry Netwerk Utrecht en Platform groenblauwe dooradering) voort te zetten om de aanleg en kennisdeling rondom agroforestry, voedselbossen en groenblauwe dooradering te stimuleren. Tevens wordt aanbevolen om stimulering van de verschillende vormen van bosrealisatie voort te zetten via de lopende subsidieregelingen. Ook dient er ook gekeken te worden naar doorontwikkeling van subsidieregelingen, zoals het mogelijk onderbrengen van de subsidieregeling agroforestry onder de Europese

subsidiekader van de catalogus Groenblauwe Diensten en mogelijke uitvoering van de subsidieregeling door de agrarische collectieven.

Deze vormen van nieuw bos zijn echter niet altijd makkelijk in te passen in de huidige landschappen. Dit speelt zeker in de meer open landschappen, zoals het veenweidegebied. Daarom is er behoefte aan duidelijke uitgangspunten rond het inpassen van opgaand groen in open landschappen vanuit verschillende overheidslagen zoals provincie en gemeenten. Ook wordt daarbij verkend of het proces rondom het afgeven van vergunningen door gemeenten versoepeld kan worden en legeskosten verlaagd kunnen worden.

Bij de aanleg van kleine landschapselementen (en breder groenblauwe dooradering) is het van belang dat beheer gewaarborgd wordt na de aanleg. Daar zijn financiële middelen voor nodig. Met het nieuwe kabinet lijken er aanvullende middelen vrij te komen bij het ministerie van LNV voor het ANLB. Het belang van beheergelden dient benadrukt te blijven worden. Wanneer het geld daadwerkelijk vrijkomt moet het meerjarig veiliggesteld worden via de provinciale begroting. Daarnaast is de opgave van 10% groenblauwe dooradering vele malen groter geworden in vergelijking met de opgave uit het Strategisch Bosbeleid. Dit vraagt om een vergroting van de capaciteit en financiële middelen.

Ook is het van belang om goed aan te haken op de uitvoering van de maatregelpakketten UPLG. Vooral voor maatregelpakket 1 'Groenblauwe linten en scheggen en boerensloten' geldt dat er een enorme opgave ligt voor de realisatie van nieuw bos en groenblauwe dooradering. De bomenmakelaar kan mogelijk een rol spelen in de uitvoering op het moment dat er een gebrek is aan capaciteit.

Om de realisatie van nieuw bos te versnellen, wordt aanbevolen om de komende jaren extra aandacht te geven aan de omvorming van bestaande natuur naar bos. Daarbij wordt vooral gekeken naar de omvorming van lage kwaliteit graslanden, het N-type 12.02. In het verleden was er weinig animo onder de terreinbeherende organisaties voor omvorming. Er kan een hernieuwde start gemaakt worden door samen met terrein beherende organisaties te verkennen welke kansen er op hun eigendommen liggen.

Tot slot is de aanbeveling om de organisatie van bomen-uitdeeldagen voort te zetten om op deze manier deels invulling te geven aan de ambitie uit het coalitieakkoord om in 2023-2027 700.000 bomen te planten.

4.3 Vitaal bos

Aanbevelingen 'Vitaal bos'

- Financiering van revitaliseringsopgave verder onderzoeken.
- Uitvoering geven aan de maatregelen uit het onderzoek uitgevoerd door Stichting Probos.
- Uitvoering van onderzoek 'Natuurkwaliteit Utrechtse Heuvelrug'.
- Structureel capaciteit inzetten voor natuurbrand-beheersing.
- Omvorming van bestaand bos naar natuurbos verder stimuleren middels de SKNL.

Om revitalisering de aandacht te kunnen geven om de ambities uit het bosbeleid te behalen, is het nodig dat hier langjarig voldoende financiële middelen beschikbaar voor komen. Op het moment dat er geen of niet

voldoende Rijksmiddelen beschikbaar komen voor de langjarige financiering van de revitaliseringsopgave, worden bestaande provinciale middelen ingezet. Op deze manier kan er een start worden gemaakt met de uitvoering van revitaliseringsmaatregelen.

Voor natuurbrandbeheersing zal de komende jaren structurele inzet van de provincie nodig zijn. Aanbevolen wordt om de gezamenlijke aanpak uit te werken tot een integraal provinciaal natuurbrandbeheersingsprogramma mits daar vanuit het rijk ook voldoende financiering voor komt. Het gaat daarbij om het programmeren van de benodigde samenhangende maatregelen en af te spreken wie waarvoor verantwoordelijk is en welke capaciteit en financiële middelen hiervoor benodigd en beschikbaar zijn.

4.4 Bescherming van bos

Aanbevelingen 'Bescherming van bos'

- Uitvoering geven aan onderzoek naar waardevolle cultuurhistorische bossen.
- Verkenning van noodzaak voor aanvullende bescherming van onbeschermde oude boskernen.
- Compensatieregels voor ontbossing in het kader van Natura 2000 maatregelen onder de aandacht brengen bij het Rijk.

Naast de bescherming van het areaal bos en hout-opstanden dient er voldoende aandacht te zijn voor andere bedreigingen, zoals recreatie en droogte. Daarnaast is het van belang dat het onderzoek naar waardevolle cultuurhistorische bossen wordt uitgevoerd. Aan de hand daarvan wordt besloten of er extra

beleid nodig is voor de bescherming van waardevolle cultuurhistorische bossen. Ook is het belangrijk dat wordt bekeken of er aanvullende bescherming nodig is voor bepaalde oude onbeschermde boskernen, die niet onder de beschermde oude bosgroeiplaatsen vallen.

4.5 Gebruik van het bos

Aanbevelingen 'Gebruik van het bos'

- Advisering over de mogelijkheden voor zonering in natuurgebieden.
- Overdragen van thema's, zoals hoogwaardige toepassingen van gekapt hout aan andere afdelingen.

De aanbeveling is om vanuit het Strategisch Bosbeleid een adviserende rol in te nemen bij de mogelijke opvolging van het onderzoek naar recreatiezonering. Zonering rondom bosgebieden kan er namelijk voor zorgen dat de recreatiedruk afneemt, wat gunstig is voor de bescherming van de biodiversiteit van het bos.

Daarnaast kan er meer worden samengewerkt met programma's waarvoor recreatie en/of houtoogst een eerste prioriteit is. Het verminderen van recreatiedruk past bijvoorbeeld goed bij de uitvoering van het programma Recreatie & Toerisme. En de ontwikkeling van recreatief groen bij het provinciale programma Groen Groeit Mee. Het advies is om enkele doelen die niet direct van toepassing zijn op het realiseren, beschermen en vitaliseren van het bos, zoals het stimuleren van hoogwaardige toepassingen van het gekapte hout, over te dragen aan een ander programma/afdeling, zoals circulaire economie.

5

Financiering

Bij de vaststelling van het Strategisch Bosbeleid is door Provinciale Staten een startbedrag beschikbaar gesteld voor de uitvoering. Dit bedrag van €23,8 miljoen is gestort in de Bestemmingreserve Strategisch Bosbeleid onder de Reserve Landelijk Gebied. Hiermee wordt gewerkt aan de uitvoering van het Strategisch Bosbeleid. In totaal is er tot 1 juli 2024 €549.800 besteed vanuit de budgetplaats strategisch bosbeleid (zie tabel). Dat geeft een wat vertekend beeld van de totale uitgaven van het strategisch bosbeleid. Een relatief groot deel van de gerealiseerde hectares, zoals bos binnen NNN en omvorming, wordt namelijk vanuit andere middelen gerealiseerd. Daarnaast is het bedrag nog relatief laag doordat er in 2023 en 2024 in totaal drie nieuwe subsidieregelingen bij zijn gekomen. Eind 2024 is er naar verwachting €700.000 besteed. De verwachting is dat dit bedrag jaarlijks verder oploopt. Voor 2025 is er €1,76 miljoen begroot.

Tabel 2: uitgaven budgetplaats strategisch bosbeleid.

Jaar	Besteed bedrag budgetplaats strategisch bosbeleid (€)
2022	31.300
2023	298.700
1-7-2024	219.800

Ondanks dat het startbedrag van €23,8 miljoen de uitvoering een goede start biedt, vormt de financiering één van de belangrijkste risico's om de doelen van het Strategisch Bosbeleid te behalen. Zeker gezien het feit dat er aanvullende opgaven bij zijn gekomen, zoals de opgave voor groenblauwe dooradering waarvan de groene dooradering wordt gerealiseerd vanuit het Strategisch Bosbeleid. Ook is het voor andere opgaven duidelijker geworden wat er financieel nodig is om de opgaven te realiseren, zoals voor de revitalisering van bestaande bossen (€16 tot 29 miljoen). Daarom is er een veelvoud van het bedrag nodig ten opzichte van het bedrag dat nu beschikbaar is voor de uitvoering.

Recreatie in een bosgebied

Zeker met het wegvallen van het Transitiefonds zijn er andere financieringsbronnen noodzakelijk. Als er geen andere financieringsbronnen beschikbaar komen, kan dit betekenen dat de provincie Utrecht niet kan voldoen aan de resultaatverplichting uit het Klimaatakkoord.

Mede daarom moet bepaald worden aan welke thema's de beschikbare financiële middelen worden besteed de komende jaren. Aanbevolen wordt om dit verder uit te werken in de Uitvoeringsagenda 2025-2028.

